

Verlangd basisonderwijs in Delft

Onderzoek ter vaststelling van de belangstelling voor scholen
van verschillende richtingen in opdracht van de Stichting
Islamitisch College

Nico van Kessel | Bas Kurver

februari 2006

Behoort bij

leg.nr: 1003220

d.d. : 300306

its

Verlangd basisonderwijs in Delft

Onderzoek ter vaststelling van de belangstelling voor scholen van verschillende richtingen in opdracht van de Stichting Islamitisch College

Nico van Kessel | Bas Kurver

februari 2006

Inhoud

1 Vooraf	1
2 Kenmerken van een directe meting	3
3 Opzet van de directe meting in Delft	5
3.1 Het onderzoeksgebied en de onderzoeksgroep	5
3.2 De vragenlijst	6
3.3 Verloop van het onderzoek en de respons	7
3.4 De betrouwbaarheid van de gegevens	8
3.5 Wijze van rapportage	9
4 Verlangd basisonderwijs in Delft	11
4.1 Voorkeur voor richting in Delft	11
5 Samenvatting en conclusies	15
Bijlage I	17

1 Vooraf

De Stichting Islamitisch College wil komen tot de realisatie van een islamitische basisschool in Delft. De stichting wil daartoe in 2005 een aanvraag indienen voor het Plan van scholen 2007-2009.

Om als school in het Plan van scholen te worden opgenomen dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. De belangrijkste is dat aangetoond wordt dat er voor de aangevraagde school voldoende belangstelling is. Die belangstelling kan worden aangetoond op basis van de verdeling naar richting van de bestaande basisscholen in de gemeente. Deze manier van onderbouwing wordt een *indirecte* meting genoemd. Aangezien in Delft geen islamitisch basisonderwijs is, is dit geen basis om een aanvraag te kunnen onderbouwen.

Tegenover de *indirecte* meting staat de *directe* meting. Hierbij wordt aan ouders van 0-11-jarigen gevraagd welke voorkeur zij hebben wat betreft de richting van de school, ook wel verlangd onderwijs genoemd. Het onderzoek naar verlangd onderwijs biedt de mogelijkheid op grond van artikel 75 WPO de prognose van een nieuw te stichten school mede te baseren op gegevens van een directe meting.

Bij een directe meting wordt via een enquête rechtstreeks aan ouders gevraagd welke richting in het onderwijs hun voorkeur heeft. Daarbij wordt uitgegaan van een hypothetische situatie waarin van alle richtingen een school aanwezig is, allemaal op gelijke afstand van huis en van gelijke kwaliteit.

Om een directe meting uit te laten voeren heeft de Stichting Islamitisch College het ITS benaderd. Het ITS heeft een ruime ervaring met directe metingen in zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Met de resultaten van directe metingen onderbouwd, is de afgelopen jaren voor diverse islamitische scholen toestemming voor stichting verleend o.a. Rotterdam, Amsterdam, Haarlem, Alkmaar, Hilversum, Lelystad en Harderwijk.

Het voorliggende rapport doet verslag van de directe meting die rond de jaarwisseling 2005/2006 in Delft is gehouden.

In de rapportage wordt eerst nader ingegaan op de kenmerken van een directe meting (hoofdstuk 2). Daarna wordt aandacht geschonken aan de opzet van de directe meting

in Delft (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 geeft inzicht in het verlangd basisonderwijs in de stad Delft anno 2005. Het laatste hoofdstuk geeft een samenvattende conclusie.

2 Kenmerken van een directe meting

De directe meting in Delft dient informatie op te leveren over de voorkeuren voor richting in het basisonderwijs ten behoeve van de aanvraag van een islamitische school op het plan van scholen 2007-2009

Een directe meting voor het basisonderwijs moet worden uitgevoerd conform de voorwaarden zoals geformuleerd in de regeling *modelprognose basisonderwijs 2001*.

Dit betekent dat:

- de directe meting uitgevoerd moet worden door een onafhankelijk bureau;
- er een schriftelijke enquête moet worden gebruikt;
- de meting verricht moet worden bij een representatieve aselechte steekproef uit de onderzoekspopulatie;
- de onderzoeksgroep bestaat uit ouders/verzorgers van kinderen van 0 tot en met 11 jaar, woonachtig in het voedingsgebied van de gewenste school;
- de anonimiteit van de ondervraagden gegarandeerd is;
- het onderzoek gericht moet zijn op de voorkeuren van de ondervraagden voor alle richtingen.

De uitgevoerde directe meting in Delft voldoet geheel aan bovenstaande eisen.

Hoe dat precies gebeurd is, schetsen we hieronder.

3 Opzet van de directe meting in Delft

In dit hoofdstuk wordt aandacht geschonken aan het onderzoeksgebied en de onderzoeksgroep (3.1), de vragenlijst (3.2) het verloop van het onderzoek en de respons (3.3) en de wijze van rapporteren (3.4).

3.1 Het onderzoeksgebied en de onderzoeksgroep

In de wettelijke regelingen rond het Plan van Scholen is altijd sprake van een voedingsgebied voor de school waarvoor een aanvraag wordt ingediend om tot stichting te komen. Het is aan de aanvrager om dit voedingsgebied te bepalen. Het voedingsgebied van een *basisschool* zal over het algemeen een relatief beperkt gebied zijn; vaak een wijk. Alleen in geval van richtingen die slechts één of een beperkt aantal scholen tot zich mogen rekenen, zal een school een bovenwijkse of zelfs regionale functie hebben. Aangezien het in Delft om de eerste islamitische basisschool gaat heeft de stichting Islamitisch College er voor gekozen als voedingsgebied in Delft die wijken te nemen waar de meeste allochtonen wonen. Het betreft de wijken 12: Vrijenban; 13: Hof van Delft; 14: Voordijkshoorn; 24: Voorhof; 25: Buitenhof; 28: Wippolder.

In deze zes wijken van Delft woonden per 1 januari 2005 ruim 9.100 kinderen van 0 tot en met 11 jaar, de leeftijdsgroep waarvan de ouders bevraagd dienen te worden. In tabel 3.1 staan de aantallen kinderen per wijk weergegeven.

Tabel 3.1– Aantal 0-11-jarigen in populatie en steekproef voor de wijken in het voedingsgebied, per wijk per 1 januari 2005

<i>Wijk</i>	<i>populatie</i>
Vrijenban (12)	1.011
Hof van Delft (13)	1.534
Voordijkshoorn (14)	1.225
Voorhof (24)	1.388
Buitenhof (25)	2.114
Wippolder (28)	945
<i>Totaal</i>	<i>9.162</i>

Aanvankelijk was het de bedoeling een ruime steekproef (3600) te trekken uit de groep 0-11-jarigen kinderen, gestratificeerd naar etniciteit en wijk. Daartoe was het nodig te kunnen beschikken over GBA-gegevens van de kinderen in de onderzoeksgroep. De gemeente Delft weigerde deze echter ter beschikking te stellen. De gemeente was slechts bereid de adressen te leveren van de gezinnen met een of meer kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 11 jaar. Dit had wel tot gevolg dat geen vragenlijsten verstuurd konden worden met het verzoek deze in te vullen voor het kind vermeld op de vragenlijst en dat geen uitsplitsing mogelijk is naar etniciteit of leeftijd.

Om het onderzoek niet te vertragen heeft de Stichting islamitisch College met het aanbod van de gemeente noodgedwongen genoegen moeten nemen. Het alternatief was in lijn met de uitspraak van de Arrondissementsrechtbank Almelo d.d. 11 december 2001 om een voorlopige voorziening te vragen. In die uitspraak werd de gemeente Wierden gedwongen met oplegging van een dwangsom en veroordeeld tot betaling van de proceskosten de eerder geweigerde gegevens uit het GBA alsnog te leveren ten behoeve van een directe meting in opdracht van de Stichting Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs De Passie.

Uit de gegevenslevering door de gemeente Delft blijkt dat de ruim 9000 kinderen terug te vinden zijn in bijna 4600 gezinnen.

Tabel 3.2 – Aantal gezinnen per wijk

<i>Wijk</i>	<i>populatie</i>
Vrijenban (12)	597
Hof van Delft (13)	861
Voordijkshoorn (14)	662
Voorhof (24)	796
Buitenhof (25)	1.138
Wippolder (28)	537
<i>Totaal</i>	<i>4.595</i>

Besloten is om alle gezinnen aan te schrijven en dus geen steekproef te trekken.

3.2 De vragenlijst

De vragenlijst is vanwege de beperkte vraagstelling beknopt gehouden en korter dan wanneer we beschikt zouden hebben over de namen en geboortedata van de kinderen. Er zijn twee vragen gesteld.

- *Naar welke richting zou uw voorkeur uitgaan als u voor uw kind een basisschool zou moeten kiezen in een situatie waarin van alle richtingen scholen aanwezig zijn, allemaal even ver van uw huis, even goed bereikbaar en allemaal van dezelfde kwaliteit?*

Als richtingen werden daarbij aangeboden:

- Algemeen-bijzonder
- Evangelische broedergemeente
- Evangelisch
- Gereformeerd vrijgemaakt
- Hindoe-algemeen
- Hindoe-janmavadisch
- Hindoe-karmavadisch
- Islamitisch liberaal
- Islamitisch orthodox
- Joods
- Openbaar
- Protestants-christelijk
- Reformatorisch
- Rooms-katholiek
- Vrije school

Dit zijn alle in Nederland erkende richtingen.

Daarnaast werd de mogelijkheid geboden zelf een voorkeursrichting te omschrijven.

De tweede vraag betrof het aantal kinderen binnen het gezin in de leeftijd van 0-11 jaar. Hiermee kan bij de analyses rekening worden gehouden wanneer niet vanuit gezinnen maar vanuit kinderen gerekend wordt.

De vragenlijst was optisch inleesbaar. De vragenlijst was geadresseerd aan de hoofdbewoner van het vermelde adres.

3.3 Verloop van het onderzoek en de respons

Na ontvangst van het adressenbestand, zijn de vragenlijsten 9 december met een begeleidende brief in het Nederlands door het ITS verzonden. Op 22 januari is gerappelleerd bij de adressen waarvan nog geen reactie was ontvangen. Op dat moment waren 1495 vragenlijsten ingevuld geretourneerd. Eind februari is het veldwerk afgesloten. Op dat tijdstip waren 2096 van de verzonden vragenlijsten bij het ITS geretourneerd. Al met al een respons van 45,6 procent. Negen vragenlijsten bleken onbe-

stelbaar. Dit is een redelijke respons in lijn met responspercentages in bijvoorbeeld Rotterdam, Amsterdam, Zaanstad en Haarlem, waar het percentage tussen de 45 en 50 procent lag. Tabel 3.3 geeft informatie over de precieze responsaantallen per wijk en voor het totaal.

Tabel 3.3 – Aantal verzonden en retour ontvangen vragenlijsten en het responspercentage per wijk en voor totaal

<i>Wijk</i>	<i>populatie</i>	<i>respons</i>	<i>responspercentage</i>
Vrijenban (12)	597	294	49%
Hof van Delft (13)	861	452	52%
Voordijkshoorn (14)	662	327	49%
Voorhof (24)	796	291	37%
Buitenhof (25)	1.138	477	42%
Wippolder (28)	537	255	47%
<i>Totaal</i>	<i>4.595</i>	<i>2.096</i>	<i>46%</i>

Tussen de wijken bestaat variatie in de mate van medewerking. De medewerking in de wijk Voorhof met 37 procent het geringst. In Hof van Delft is de respons met 52 procent het hoogst. De meeste wijken scoren rond het gemiddelde. De verschillen zijn statistisch niet significant en er hoeft dus hiervoor niet te worden gecorrigeerd.

3.4 De betrouwbaarheid van de gegevens

Het gebruik van steekproeven met daarop nog de zelfselectie van de aangeschrevenen brengt meetfouten met zich mee.

Nu we de respons kennen is het mogelijk na te gaan hoe betrouwbaar en nauwkeurig de gevonden resultaten zijn. Dit gebeurt aan de hand van de standaardfout waarbij rekening wordt gehouden met de grootte van de (deel)populatie(s) en de grootte van de responsgroepen. In de bijlage is aangegeven hoe deze berekend wordt en welke marges gelden, per wijk en voor de stad Delft in zijn geheel. Het blijkt dat de maximale afwijking bij een uitkomst van 50 procent slechts 1,61 procent is voor totaal Delft (bijlage, tabel B1). Dit is de geschatte afwijking omdat niet de hele populatie aan het onderzoek heeft meegedaan.

Per wijk zijn de foutenmarges groter, maar lopen slechts op tot 4,67 procent. Op basis van deze betrouwbaarheidsintervallen mag geconcludeerd worden dat de marges voor Delft totaal onderzoekstechnisch gezien goed zijn.

3.5 Wijze van rapportage

Bij de rapportage zal naast een weergave van het totaal, een uitsplitsing worden gegeven per wijk.

4 Verlangd basisonderwijs in Delft

Aan de ouders is gevraagd hoe hun voorkeur is voor richting bij de keuze van een basisschool. Dit is gedaan door een situatie te schetsen waarin van alle richtingen een school aanwezig is, die allemaal even ver van huis, even goed bereikbaar en bovendien allemaal kwalitatief even goed zijn. Hiermee worden effecten van nabijheid en kwaliteit uitgeschakeld. Zoals we eerder aangaven kon daarbij gekozen worden uit: algemeen-bijzonder, evangelische broedergemeente, evangelisch, gereformeerd vrijgemaakt, hindoe-algemeen, hindoe-jannavadisch, hindoe-karmavadisch, islamitisch liberaal, islamitisch orthodox, joods, openbaar, protestants-christelijk, reformatorisch, rooms-katholiek, vrije school. Dit zijn alle in Nederland erkende richtingen.

Daarnaast werd de mogelijkheid geboden de voorkeur voor een andere, zelf te omschrijven, richting aan te geven. Deze beschrijvingen zijn bekeken waarbij indien de omschrijving een voorgecodeerde richting was, de daarbij gehanteerde code is gebruikt. Was het een omschrijving die te maken had met de voorkeur voor bijvoorbeeld montessori of gewoon een goede school, dan is de categorie 'anders' gehandhaafd. In de verdere analyses is de categorie 'anders' niet meegeteld, aangezien het niet om een richting in de zin van de wet gaat.

Waar meer dan één richting is aangekruist, is de vraag als niet ingevuld beschouwd, tenzij het twee subrichtingen zijn binnen hindoe of binnen islamitisch. Hiervoor maken we een uitzondering aangezien een bestuur de mogelijkheid heeft de statuten zo in te richten dat onderwijs van beide subrichtingen binnen een school aangeboden kan worden.

Door de overige dubbelinvullers weg te laten daalt het aantal geldige antwoorden.

In onderstaande beschrijving zal dus naast de subrichtingen ook de hoofdrichting worden meegenomen voor degenen die een voorkeur voor beide subrichtingen hebben uitgesproken.

4.1 Voorkeur voor richting in Delft

Hoe liggen nu de voorkeuren voor de verschillende richtingen in het basisonderwijs? In tabel 4.1 zijn de resultaten weergegeven.

Tabel 4.1 – Voorkeur voor richting

voorkeursrichting	belangstellingspercentage	
	gezin	kind
algemeen-bijzonder	8,4%	8,9%
evangelisch	1,9%	2,0%
gereformeerd vrijgemaakt	0,6%	0,6%
hindoe-algemeen	0,1%	0,1%
hindoe-janmavadisch	0,1%	0,1%
islamitisch-liberaal	9,1%	10,0%
islamitisch-orthodox	0,8%	1,1%
islamitisch lib. en orth.	0,4%	0,5%
openbaar	32,5%	30,8%
protestants-christelijk	16,1%	16,0%
reformatorisch	1,4%	1,7%
rooms-katholiek	21,7%	21,6%
vrije school	6,9%	6,5%
N (=100%)	1.850	

We zien dat het merendeel van de gezinnen de voorkeur heeft voor *openbaar* onderwijs onderwijs. Bijna een op de drie gezinnen spreekt deze voorkeur uit. Ruim een op de vijf heeft een voorkeur voor *rooms-katholiek* onderwijs. De derde grootste groep betreft de groep ouders met als voorkeur *protestants-christelijk* onderwijs.

Een *islamitische* basisschool krijgt meer dan 10 procent van de voorkeuren. Het grootste deel hiervan spreekt een voorkeur uit voor een *islamitisch liberale* school. Nog geen 1 procent is voor een *islamitisch orthodoxe* school. Een nog kleinere groep is voor breed islamitisch. Het *algemeen-bijzonder* onderwijs en de *vrije school* hebben ook nog een redelijke aanhang. Die voor alle andere richtingen is verwaarloosbaar.

In de laatste kolom van tabel 4.1 is de verdeling van de voorkeuren weergegeven als we rekening houden met het aantal 0-11-jarigen in het gezin. We zien dat de voorkeur voor *islamitisch* iets groter wordt, namelijk 11,6 procent. Dit komt omdat in die kringen het aantal kinderen per gezin hoger ligt. Deze stijging gaat overigens vooral ten koste van de voorkeur voor *openbaar* onderwijs.

Om een inzicht betreffende de voorkeur van ouders per wijk te krijgen is bovenstaande tabel uitgebreid met de wijken die Delft kent. We beperken ons hier tot de verdeling van de gezinnen.

Tabel 4.2 – Voorkeuren voor de belangrijkste richtingen, in procenten per wijk

Wijk	Voorkeursrichting							n(=100%)
	algemeen- bijzonder	islamitisch liberaal	islamitisch orthodox	islamitisch lib. en orth.	openbaar	protestants- christelijk	rooms- katholiek	
Vrijenban (12)	14,1	3,9	0,4	0,0	37,5	13,7	19,9	256
Hof van Delft (13)	11,5	4,4	0,5	0,0	39,0	14,4	19,0	390
Voordijkshoorn (14)	5,2	6,2	0,0	0,3	26,8	22,3	30,2	291
Voorhof (24)	5,7	24,8	1,5	1,9	27,1	11,1	14,1	262
Buitenhof (25)	5,0	11,9	1,8	0,5	28,1	19,0	23,8	437
Wippolder (28)	10,7	2,8	0,0	0,0	37,9	13,6	22,0	214
Totaal	8,4	9,1	0,8	0,4	32,5	16,1	21,7	1.850

De wijken verschillen behoorlijk als het gaat om de verdeling van de voorkeuren. In de wijk Voorhof is een op de vier gezinnen voor een *islamitische* school, terwijl dat in Wippolder maar voor 3 op de 100 geldt. In Voordijkshoorn is de voorkeur voor *rooms-katholiek* onderwijs het grootst, maar ook die voor *protestants-christelijk* onderwijs.

5 Samenvatting en conclusies

De stichting Islamitisch College heeft een directe meting laten uitvoeren in het voedingsgebied van een te stichten islamitische school. De resultaten ervan dienen ter onderbouwing van een aanvraag op het Plan van Scholen van de gemeente Delft.

Het onderzoek is in de periode december 2005 – februari 2006 uitgevoerd. De hoofdbewoners van bijna 4.600 gezinnen met 0-11-jarige kinderen in het gebied zijn gevraagd aan te geven voor welke richting zij een voorkeur hebben.

De deelname is redelijk goed, gelet op het responspercentage van 46 procent, met name ook omdat geen naamgegevens beschikbaar werden gesteld. Gegeven de respons is het mogelijk om betrouwbare uitspraken te doen.

In alle wijken van Delft tezamen heeft 10,3 procent van de hoofdbewoners een voorkeur voor *islamitisch* onderwijs. In vrijwel alle gevallen gaat het om een voorkeur voor *islamitisch liberaal*.

Tussen de buurten zijn grote verschillen. De grootste belangstelling voor *islamitisch* onderwijs wordt aangetroffen in Voorhof. Daar heeft een op de vier hoofdbewoners een voorkeur voor *islamitisch* onderwijs.

Bovenstaande belangstellingspercentages kunnen worden gebruikt voor het maken van leerlingenprognoses. De stichtingsnorm voor Delft bedraagt ???? (Cfi/BPO-2003/119514).

Bijlage 1

In onderstaande tabel staan voor elk van de wijken en voor Delft in zijn geheel, de standaardfouten vermeldt die behoren bij een bepaalde uitkomst. De standaardfouten zijn berekend met de volgende formule:

$$\sigma = \sqrt{\left(\frac{p \cdot q}{n-1} * \frac{N-n}{N} \right)}$$

σ : geschatte standaardfout

p: fractie (in %) van respondenten met een bepaalde uitkomst

q: 100-p

N: populatie omvang

n: aantal respondenten

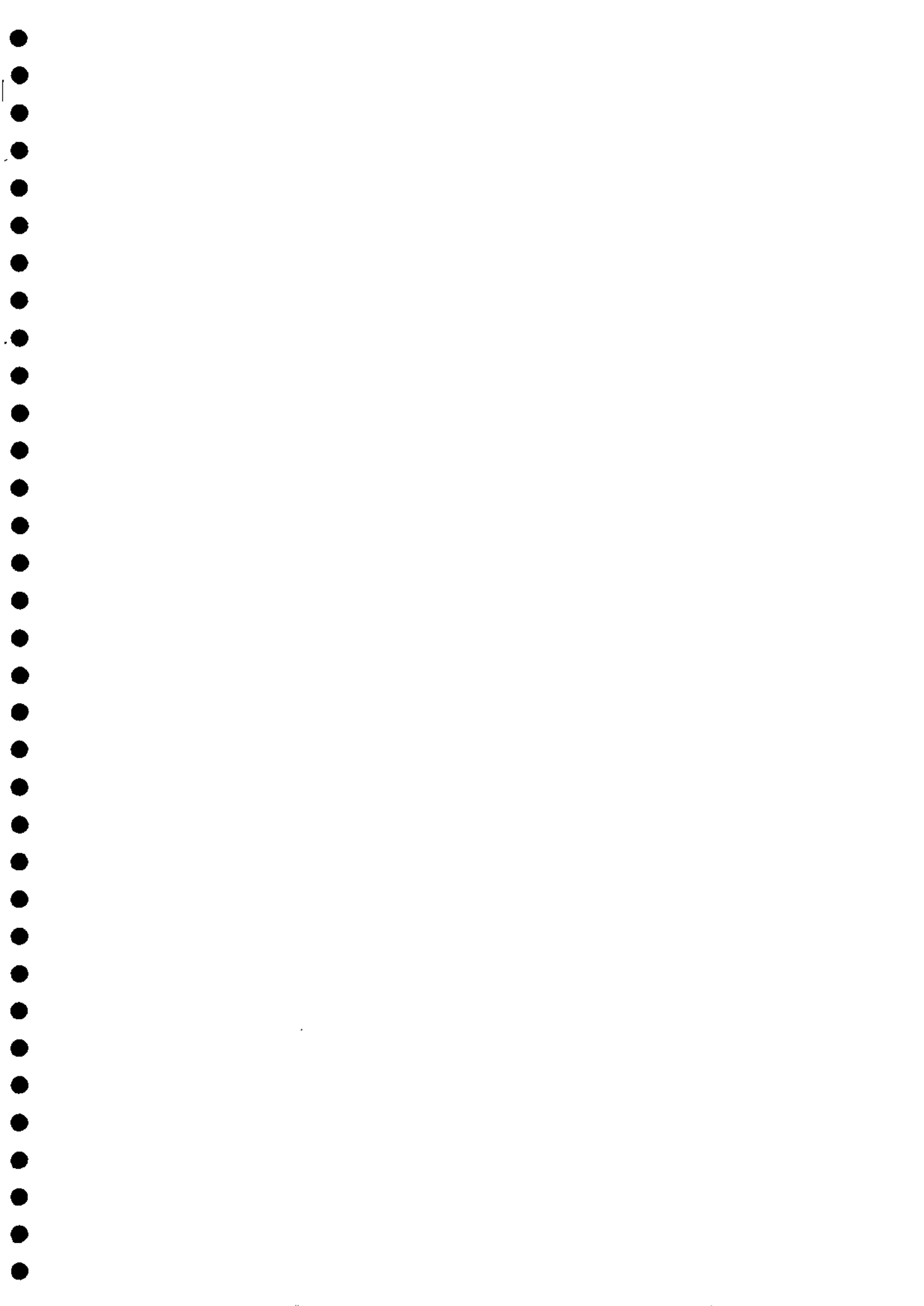
Gegeven een bepaalde uitkomst ligt met zekerheid van 95 procent het werkelijke percentage tussen: het gevonden percentage + of – 2 keer de standaardfout.

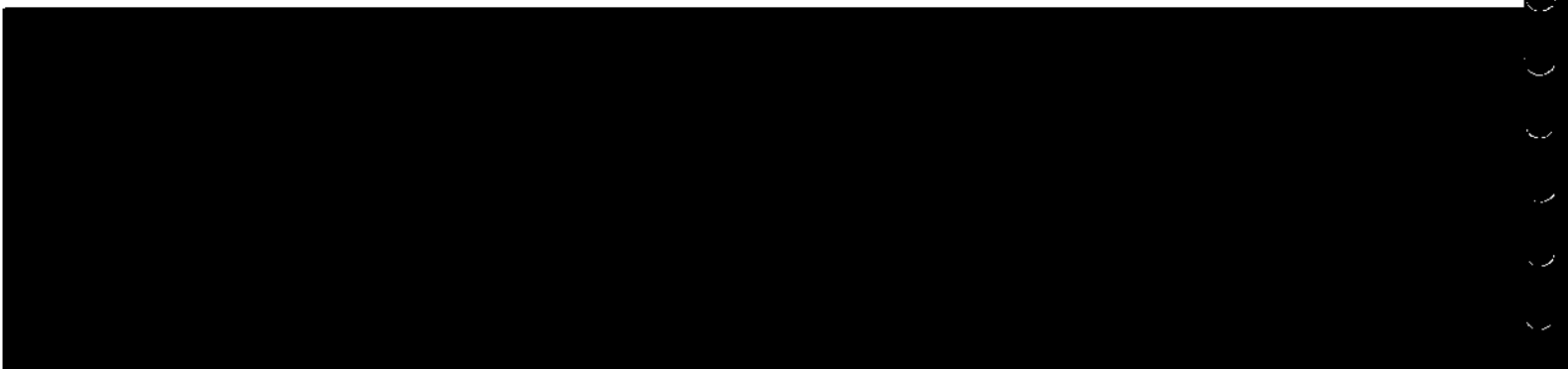
Bijvoorbeeld: in Delft is bij de ouders van 0-11-jarigen de voorkeur voor rooms-katholiek onderwijs 21,7 procent. In werkelijkheid zal het percentage liggen tussen (21,7-1,29) en (21,7 + 1,29) ofwel tussen de 22,99 en 20,41 procent. De standaardfout *2 is hier gehaald uit tabel B1, onderste regel in de kolom onder 20%.

Op eenzelfde manier zijn de marges te berekenen voor alle gevonden resultaten. Hierbij moet opgemerkt worden dat de foutmarges in kleine wijken het grootst zijn. Dit komt door het geringe aantal mensen dat hier woont.

*B 1 – Standaardfouten * 2 voor gevonden percentages 0-11-jarigen per wijk en voor Delft totaal, te hanteren voor basisonderwijs*

Wijk	Gevonden percentage								
	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
Vrijenban	2,50	3,33	3,81	4,08	4,16	4,08	3,81	3,33	2,50
Hof van Delft	1,95	2,60	2,97	3,18	3,25	3,18	2,97	2,60	1,95
Voordijkshoorn	2,36	3,15	3,61	3,86	3,94	3,86	3,61	3,15	2,36
Voorhof	2,81	3,74	4,29	4,58	4,68	4,58	4,29	3,74	2,81
Buitenhof	2,10	2,79	3,20	3,42	3,49	3,42	3,20	2,79	2,10
Wippolder	2,73	3,64	4,17	4,46	4,55	4,46	4,17	3,64	2,73
Totaal	0,97	1,29	1,48	1,58	1,61	1,58	1,48	1,29	0,97

College van B&W Delft
P/a Wijk-en Stadszaken
Postbus 340
2600 AH Delft

ISLAMITISCHE BASISCHOOL

EL-FURKAN

EDUARD VAN BEINUMLAAN 61

8122 TK SCHIEDAM

TEL. 010-4716562